

Какво му трябва на човек, когато реши да пътува за чужбина?

Уважаеми и мили читатели,

Отново сте с рубриката „Актуално“, предлагаща основна информация по съществени проблеми, касаещи българските граждани, постоянно живеещи или временно пребиваващи в Чешката република, както и чешки граждани от смесени бракове.

Ще се опитаме да Ви запознаем с основните моменти от една сложна тема – „Наследство“

Важно: Наследственото право между Република България и Чешката република се прилага съгласно двустранен договор, според който правото на наследство, свързано с финансови и недвижими активи на територията на ЧР, се решава по законите на чешкото законодателство, а наследството на финансови и недвижими активи, намиращи се на територията на РБ, се решават по българското наследствено законодателство.

Основни термини:

- **Наследствено право** – възниква със смъртта на наследодателя.
- **Наследодател** – лице, чието имущество се наследява.
- **Завещател** – лице, което иска след смъртта си да завеща имуществото си на своите наследници.
- **Наследник** – след смъртта наследява имуществото на наследодателя или част от него.
- **Отказ от наследство** – не приемане на наследството. Специфика на чешкото право е, че наследникът има 30-дневен срок да се откаже от наследството.
- **Опис на наследството** – списък на цялото имущество на наследодателя, който се съставя от нотариус (в чешкото право).

Особености на чешкото наследствено право

Кой наследява?

Според Новия граждански кодекс в ЧР, наследството се наследява, ако завещателят не е оставил писмено завещание или договор за наследство. Наследниците са разпределени в различни степени, съответно е определено дяловото право на наследяване. По-долу показваме основата за формирането на различните степени, като

се наследява от първата към последната степен:

- Първа степен – децата и съпругът/ата наследяват поравно. Ако детето не наследи, правото му отива върху потенциалните му низходящи.
- Втора степен – наследник е съпругът, родителите на наследодателя и лицата, които са живели с наследодателя в едно домакинство най-малко една година преди смъртта му, полагали са грижи за общо домакинство или са били на издръжка на наследодателя. Съпругът или съпругата имат право на поне половината от наследството, останалите наследяват поравно.
- Трета степен – наследяват поравно братята и сестрите, и лицата, които са живели в едно домакинство с наследодателя най-малко една година преди неговата смърт или са се грижили за общо домакинство, или са били на издръжка на наследодателя.
- Четвърта степен – наследява се поравно от бабата и дядото на наследодателя.
- Пета степен – наследяват прабабите и прадеядците на наследодателя. Бабата и дядото от страна на майката получават половината, а от страна на бащата другата половина от имота.
- Шеста степен – наследяват внуците на братята и сестрите на наследодателя и децата на неговите баба и дядо (лели, чичовци).
Ако няма наследник, който да попада в една от тези степени, наследството остава в полза на държавата.

Откриване на наследствено производство:

Наследствените производства се провеждат от компетентен съд по наследствата, в чийто район е регистрирано постоянното местопребиваване на наследодателя към момента на смъртта му. Съдебните действия по наследственото производство се из-

вършват от нотариус, упълномощен от съда.

Важно: Наследственото производство според чешкото законодателство е задължително и се образува, и провежда от компетентния съд въз основа на съобщение за смърт на физическото лице (наследодателя) от Службата по вписванията.

Упълномощеният нотариус информира потенциалните наследници за възможността и последиците от отказ от наследството. Проверява наследствените права на всички, които е уведомил или които правилно са упражнили наследствените си права.

Важно: Съдът (нотариусът) издава на наследниците решение за наследство, в което потвърждава придобиването на наследството, включително евентуалното разделяне на наследството между наследниците.

Наследство с дългове и отказ от наследство:

Наследството е не само имущество, но и възможни дългове. Може да се изиска от съдебния нотариус да състави опис на имуществото, който да включва всички активи и дългове. **Ако дълговете надвишават стойността на наследството, е препоръчително да се направи отказ от наследството.**

Важно: Отказ от наследство според чешкото наследствено право е приложимо само 30 дни, след като наследниците са уведомени от съда (нотариуса) за възможността за отказ.

Наследство на регистрирани партньори:

Чешкото законодателство разглежда регистрираните партньори като съпрузи, когато става въпрос за наследство. Принадлежат към първа и втора степен. Ако партньорите не са регистрирани, зависи дали са имали общо домакинство или не. При регистрирани партньори не се създава съвместно имущество. Затова е пре-

„Информация – как да преживея в чужбина и има ли нужда българинът от нея?“

поръчително (не само) на регистрираните партньори внимателно да се архивират всички договори и фактури.

Особености на българското наследствено право:

Кой наследява?

Всяко лице, български гражданин, което е навършило 18 години, може да се разпореджа със своето имущество след смъртта си чрез завещание. Физическите лица могат да наследяват по закон или по завещание.

Откриване на наследствено производство:

Наследството се открива в момента на смъртта в последното местожителство на наследодателя. Открива се по постоянния адрес, вписан в регистъра на населението на територията на Република България. Наследниците по закон се легитимират с удостоверение за наследници, което се издава от общината по последния постоянен адрес на наследодателя. Издава се в полза на наследника по закон, на негов законен представител или на трети лица, когато са им необходими за техни законоустановени правомощия, или когато същите са изрично упълномощени с нотариално заверено пълномощно. С оглед на наследствените правоотношения това има значение и за нотариусите или компетентния съд, пред които трябва да се извърши приемане на наследството или отказ от наследство, както и при делба на наследството.

Важно: Специфика на българското законодателство е, че откриването на наследство чрез съда е възможност (не задължение) за наследниците на починалото физическо лице при решаване на имуществени права и задължения на наследодателя.

Разпореджане с наследственото имущество:

Завещателят или наследодателят може да се разпореджа чрез завещание с цялото си имущество. Специфика на българското право е, че във

всички случаи завещателните разпореджания на наследодателя не могат да накърняват т. нар. запазена част от наследството. Законните форми на завещанието са две – саморъчно и нотариално.

Важно: Права на нотариус според българските закони в ЧР има единствено Консултът в Посолството на РБ в Прага. Той може нотариално да удостовери завещание, написано собственооръчно от български гражданин, постоянно живеещ или пребиваващ в ЧР.

Ограничения за разпореджане с имущество на наследодателя (запазена част):

Българското наследствено право съдържа ограничения на разпореджане с имущество в случай на смърт, които са установени в полза на най-близките на завещателя – преживял съпруг, деца, а при липса на низходящи (деца, внуци) и родителите на починалия.

Запазената част от имущество то, законово определена:

- При едно дете (вкл. осиновено) или низходящи от него: 1/2.
- При две и повече деца или низходящи от тях: 2/3 от имуществото на наследодателя (завещателя).
- Запазената част на родителите или само на преживелия от тях е 1/3, а тази на съпруга е 1/2, когато наследява сам, и 1/3, когато наследодателят е оставил и родители.
- В случаите, в които са останали низходящи и съпруг/а, запазената част на съпруга е равна на запазената част на всяко дете. В тези случаи разполагаемата част при едно дете е равна на 1/3, при две деца е равна на 1/4, а при три и повече деца е равна на 1/6 от наследството.

При липса на завещание наследяват т.нар. наследници по закон, при спазване на следните установени правила:

- Ако наследодателят е бил неженен, без деца, наследяват по равно родителите или онзи от тях, който е жив (чл. 6 от Закона за наследството (ЗН)).
- Когато наследодателят е оставил само братя и сестри, те наследяват по равни части (чл. 8, ал. 1 от ЗН).
- Ако наследодателят, неженен, е оставил деца (вкл. осиновени), те

наследяват по равни части (чл. 5, ал. 1 от ЗН).

- Ако наследодателят е оставил съпруг/а и няма деца, възходящи, братя и сестри или техни низходящи, съпругът получава цялото наследство (чл. 9 от ЗН).
- Когато съпругът/ата наследява заедно с възходящи или с братя и сестри, или с техни низходящи, той получава половината от наследството, ако то се е открило преди навършването на брака, а в противен случай получава 2/3 от наследството.

Приемане или изявление за отказ от наследство:

Наследството се придобива с приемането му. Приемането произвежда действие от откриването на наследството. По искане на всеки заинтересуван, нотариусът или районният съдия, след като призове лицето, което има право да наследява, му определя срок, за да заяви приема ли наследството или се отказва от него. Ако в дадения му срок наследникът не отговори, той губи правото да приеме наследството.

Важно: Особеност на българското наследствено право е, че възможностите за разпределение на наследственото имущество са съдебната и доброволната делба.

Доброволната делба се извършва по съгласие на всички съсобственици. По своята форма е договор и трябва да бъде извършена писмено с нотариално заверени подписи. При доброволната делба идеалната част на всеки от съсобствениците се превръща в отделно и самостоятелно право на собственост върху реална част от съсобственото наследено имущество.

Съдебната делба се решава в случаите, когато наследниците не се договорят на доброволна делба и се решава чрез специално съдебно производство, където съдът определя дяловете за наследство, включително и сервитутните права. Искът за делба не се погасява по давност. Съдебната делба е спорно производство. ♦

Информацията, свързана с темата за наследството, е на базата на действащите чешки и български закони за наследството, които можете да намерите на: <https://lex.bg/>